

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 1. De diei Dominicæ & alioru[m] Festrum institutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

ESCOBA
Theof Mo
Toms III. I.
E IV

De tertio Decalogi Præcepto receptiores sine pugna Sententiæ.

De diei Dominica, & aliorum Fe-
storum Institutione.

Hoc prae-
cipuum partim
est naturale,
partim care-
moniale, &
partim hu-
manum.

RECIPTVM celebrationis Fe-
storum partim est *naturale*; par-
tim *ceremoniale*, & partim *hu-*
manum. Quatenus est *naturale*
omnes obligat. Quia lumina
naturæ dignoscimus, aliquos dies cultui diuino
esse deputandos: vnde ab aliquibus *Mora-*
le vocitur, id est, ad mores pertinens. Quate-
nus diuinum, & ceremoniale est, non obligat in
ipsam Sabbati die. Quia ceremonialia legis
veteris deserta per Christi mortem fuere. Deni-
que quatenus est humanum indicit certos dies
determinatos ab Ecclesia, vt diem Dominicam
loco Sabbati, & quidam etiam Deiparæ, ac Di-
utorum solemnes. D.Thom. 2. 2. *quest. 122. art. 4.*
ad 1. Sayr. in Clauii, lib. 7. cap. 1. num. 1. Graff.
part. 1. lib. 2. cap. 34. num. 1. Reginal. lib. 19.
num. 2.

2
Observatio
Dominica
ab Apo-
st. & dimana-
scit.

Apostoli autoritate sua , non autem lege
diuina , cœpère diem Dominicam obseruare,

idēque gerendum fidelibus praeſcriperunt. Vnde colligitur obſervationem Dominicæ diei non eſſe de iure diuino, ſed de Canonico, & conſequenter, poſſe vel conſuetudine, vel humana poteſtate abrogari, & in aliam commutari diem. Ac de Feſtis Sanctorum idem eſſe afferendum. Nanan. cap. 1. ſum. num. 1. Snar. tom. 5. lib. 2. cap. 4. Azor part. 2. l. 1. cap. 2. quæſt. 3. Bonac. tom. 2. d. 5. quæſtion. vni. puncto 1. Filliuc trati. 27. cap. 2.

Potestas instituendi dies festos, & influitus
iam abrogandi pro tota Ecclesia est penes fun-
dum Pontificem & Concilium generale. Quia
Pontifex & Concilium sunt supra totam Eccle-
siam, nec requiritur populi consensus in festo-
rum institutione, aut abrogatione: Episcopi au-
tem dies festos novos non possunt instituere
nisi in suis particularibus Ecclesiis: nec commu-
niter id agere debent sine vigentissima causa,
idque ex Cleri, populi que consensu: licet con-
suetudine iam receptum sit, ut festi dies adhi-
biti solum Clericorum consilio instituantur.
Suar lib. 1. cap. 11. num. 4. Sa verb. Festum num. 1.
Sanch. lib. 2. sum. cap. 43. num. 11. Azor. part. 2.
lib. 1. cap. 26. quaest. 4. Diana part. 4. tractat. 4. re-
sol. 178.

Episcopus non potest instituere festum in aliquius Beati nondum relati in Sanctorum numerum, honorem: nec abrogare festos dies, qui sunt

Se&t.I. De Precepto III.Recept.Sent. 193

à Pontifice Summo instituti, vel à generali Concilio, aut totius Ecclesie consuetudine. Potest tamen abrogare festos dies, qui sunt instituti vel à solo prædecessore, vel à sua Dicecesis consuetudine particulari. Reginal. libr. 19. num. 6. Diana part. 3. tractat. 1. §. resol. 9.

Consuetudo scita, & tolerata circa dies festos idem potest, quod circa alia præcepta humana, scilicet dies festos abrogare, vel nonos instituire. Quia licet sanctificatio alicuius temporis etiam in lege Evangelica de iure diuino sit, & præceptum naturale, ac morale: determinatio tamen diei est de iure humano: consuetudo autem plurimum valet in omni ius humanum. Nauar. sum. cap. 13. num. 5. Philarc. de offic. Sacerd. part. 2. lib. 3. cap. 23. Reginal. libr. 19. num. 7.

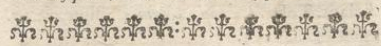
Principes secularis, Cinitas, aut Respublica dies festos tanquam sacros instituire non potest. Quia diei festi cultus vnus est ex Religiosis actibus quo Deus colitur: de cultu Dei curam gerunt solummodo Ecclesie Prelati. Posset tamē secularis Princeps civilis honoris prætexu, vel alio titulo, præcipere subditis, vt tali die à forēstibus negotiis, à seruilibus operibus ciues abstineant: populus autē die illa abstinere tenetur. Missā tamē audire, nō obligatur, nisi huiusmodi festus dies cum Papæ aut Episcopi consensu institueretur. Quia accedente tunc Ecclesie consensu, verē dies festus esset. Suar. l. 1. c. 12. n. 2. Azor. p. 2. l. 1. c. 16. §. 5. Sayr. in Clauis, lib. 7. cap. 1. num. 17.

Delinquit populus, qui non adimplet vota festorum populi Superioris atatis. Quia licet vota personalia sint, & communiter ad alios nō transeant: tenetur saltem ex vi contractus, ac promissionis, quæ in vniuersalem successorem pertransit. Manu. sum. part. 2. cap. 101. concl. 13. Nauar. sum. cap. 12. num. 79.

Modus incipiendi, ac terminandi festum, an scilicet à vespere in vespere, an à media nocte in medium noctem? à consuetudine recepta loci sumendus est. Communiter tamen more Romano festum incipit à media nocte, & in media nocte terminatur: licet quoad officium à vespere incipiat. Imò potest dies festus institui colēdas solum vsque ad meridiem: Quia qui potest totum, potest etiam partem præcipere: & tunc Sacrum esset audiendum. Alexand. 111. ad cap. Quoniam, de fidei. Suar. l. 1. c. 31. n. 4. Azor. part. 2. lib. 1. cap. 26. §. 8.

Festa verò obseruanda pro vniuersa Ecclesia instituta sūt hæc: Ex pertinentibus ad Christum Dominum, Dies Dominica, Dies Pentecostes cū duobus sequentibus diebus, in memoriam illius beneficii, cum Spiritus Sanctus in Apostolo descendit. Dies Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis cum duobus sequētib. Ascensionis, Corporis Christi, Sanctę Crucis inuētio. Ex festis verò ad Deiparam attinentibus sūt Natiuitas, Annunciatio, Purificatio, & Assumptio: & in Hispania ex concessione Innocēti X. Conceptio immaculata. Ex festiuitatibus Sanctorum hæc sunt solum ex præcepto obseruandæ post Bullam restrictiua festorum editam ab Urbano VIII. Natiuitas S. Ioānis Baptiste, Duodecim Apostolorum, Stephani, Innocentium, Syluestri, Laurentij, Iosephi Deiparę sponsi, Annę Matris Beatissimę Marię, Dedicationis S. Michaelis Archangeli, Festiuitatis omnium Sanctorum. Ex de Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

notione coluntur vniuersaliter solum dies Conceptionis Deiparentis, SS. Fabiani & Sebastiani, Barnabę, Lucie, Marci, Magdalene, Iesum B. Marię ad Nives, Visitationis, Præsentationis, ac Festum Transfigurationis Domini. Necnon dies Sanctorum Dominici, & Francisci: & alibi alij peculiare dies. Lego Suarium 10. 1. de Relig. l. 2. c. 2. §. 9. ad 9. Azor. 10. 2. c. 1. §. 9. ad 16.

CAPVT II.

De operibus prohibitis, & permissis in die Festo.

Præceptū Ecclesie de obseruandis festis partim est negatiuum, partim affirmatiuum: negatiuum, prohibet opus seruilis: affirmatiuum præcipit Missę auditionē, de quo suo loco. Opus seruilis dicitur, quod ex se habet quandam famulatum, & ab iis solum communiter exercetur, qui aliis inferunt: vt fodere, arare, siccere, nēre, & alia huiusmodi, quæ seruis propriē conueniunt, etiam si per liberos nonnunquam, vel sæpē exerceantur: & hæc dicuntur mechanica, eo quod artes mechanica in illis debeant operantes dirigere. D. Tho. 2. 2. q. 122. art. 4. Tolet. l. 4. cap. 24. Filliuc. tract. 2. 7. cap. 9. Reginal. libr. 9. num. 36.

Opus seruilis est triplex. Religiosum, Peccaminosum, & Indifferens sive Humanum. Religiosū seruilis opus dicitur, si per illum Deus colatur: Peccaminosum, si per illud seruiatur demoni, & peccatum sit: Indifferens, si homini seruiatur in iis, quæ ad corpus pertinet. Verū opera seruilia Religiosa non sunt in die festo prohibita, quin potius commendata. Quia attinet ad externum Dei cultum, & Sanctorum honorem, ob quæ dies festi sunt instituti. D. Thom. 2. 2. q. 122. art. 4. & Caiet. ibi.

Opera peccaminosa non sunt specialiter prohibita in die festo, quasi per illa dies festus violetur. Quia præceptum diuinum, & Ecclesiasticum de colendis festis non obligat specialiter ad non peccandum hæc diebus opus enim peccati formaliter non est seruilis, quamvis ex parte actus materialis esse seruilis possit: vt si quis furando, aliena ligna cedat. Et licet peccatum commissum in die festo contrahat maiorem aliquam granitatem, & malitiam intra eandem speciem: quia tamen non est grauis deformitas, hæc circumstantia, non est necessariò in Confessione aperienda. Suar. de Relig. lib. 2. c. 18. Nauar. cap. 6. sum. num. 10. Azor. tom. 2. l. 1. cap. 28. quæstion. 10. Conar. c. Alma mater. p. 1. §. 5. num. 3.

Operis seruilis indifferētis, vel humani triplex est species. Prima est necessarij ad hominis sustentationem. Secunda ad curandum proximum. Tertia ad cultum, & seruitium Dei. Ex consuetudine non est prohibitum in die festo opus corporale necessarium ad hominis sustentationem, quamvis seruilis sit: vt parare cibos, coquere, colligere fructus, vt exinde saniores sint, occidere animalia, excoriare. Imò, & coquere panes licet, quando, vel ob multitudinem populi, vel quia multiplicantur festi dies, & præueniri non potuit: quando autem præueniri potest, minimè licet, nisi id ex consuetudine permittatur. Excusantur etiam molitores pristinorum, qui molendinis fluctuibus, aut veti vtutur: in quibus labor exiguus impenditur. Nauar. c. 13. sum. num. 3.

Id
Quoddam
opus seruilis
dicitur

11
Triplex seruilis
opus. Reli-
giosum, Pec-
caminosum,
& Indiffe-
rens. Reli-
giosum commu-
nabile est.

12
Peccaminoso-
sum non est
specialiter
prohibitum in
die festo.

13
Triplex operis
seruilis indis-
ferētis spec-
ies.

Quæ assenti-
entur obseruati-
onibus ex
præcepto.